

Türk Turizm Araştırmaları Dergisi

2025, 9(4): 333-343.

<https://doi.org/10.26677/TR1010.2025.1603>

ISSN: 2587-0890 Dergi web sayfası: <https://www.tutad.org>

ARAŞTIRMA MAKALESİ

Sağlık Turizmi Farkındalığında E-Sağlık Okuryazarlığının Yordayıcılığı

Öğr. Gör. Dr. Zeynep YILDIRIM, Iğdır Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Iğdır, e-posta: zeynepbirge1@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7468-8467>

Doç. Dr. Eda GÜLBETEKİN, Iğdır Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Iğdır, e-posta: edagulbetekin@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7946-7687>

Arş. Gör. Abdurrahim Eyüp CANBALOĞLU, Iğdır Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Iğdır, e-posta: abdurrahim.eyup@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7560-7865>

Öz

Bu çalışmanın amacı, hemşirelik öğrencilerinin sağlık turizmi farkındalığında e-sağlık okuryazarlığının etkisinin incelenmesidir. Bu çalışma, hemşirelik bölümünde öğrenim gören 304 öğrenci ile tanımlayıcı ve ilişki arayıcı araştırma modeline göre tasarlanmıştır. Araştırmada sağlık turizmi farkındalık ölçeği ve e-sağlık okuryazarlık ölçeği kullanılmıştır. Verilerin analizinde SPSS 23 paket programı kullanılmıştır. Veriler yüz yüze görüşmelerle ve çevrim içi olarak hazırlanmış Google Formlar üzerinden toplanmıştır. Veri toplama süreci 15-20 dakika sürmüştür. Araştırma sonucuna göre e-sağlık okuryazarlığının sağlık turizmi farkındalığı üzerinde anlamlı bir etkisi olduğu bulunmuştur. Dijital sağlık bilgilerini anlama ve kullanmadaki etkinliğin artması sağlık turizmi farkındalığını olumlu yönde etkileyerek desteklemektedir. Dolayısıyla, e-sağlık okuryazarlığını geliştirmeye yönelik eğitim ve farkındalık programlarının sağlık turizmi alanında önemli katkılar sağlayabileceği anlaşılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Sağlık Turizmi, E-sağlık Okuryazarlığı, Hemşirelik Öğrencileri, Hemşirelik

Makale Gönderme Tarihi: 18.10.2025

Makale Kabul Tarihi: 11.12.2025

Önerilen Atıf:

Yıldırım, Z., Gülbetekin, E. ve Canbaloğlu, A. (2025). Sağlık Turizmi Farkındalığında E-Sağlık Okuryazarlığının Yordayıcılığı, *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 9(4): 333-343.

Journal of Turkish Tourism Research

2025, 9(4): 333-343.

<https://doi.org/10.26677/TR1010.2025.1603>

ISSN: 2587-0890 Journal Homepage: <https://www.tutad.org>

RESEARCH PAPER

Predictive of E-Health Literacyo Health Tourism Awareness

Dr. Zeynep YILDIRIM, Iğdır University, Faculty of Health Sciences, Iğdır, e-mail:

zeynepbirge1@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7468-8467>

Associate Prof. Dr. Eda GÜLBETEKİN, Iğdır University, Faculty of Health Sciences, Iğdır, e-mail:

edagulbetekin@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7946-7687>

Research Assistant Abdurrahim Eyüp CANBALOĞLU, Iğdır University, Faculty of Health Sciences, Iğdır, e-mail: abdurrahim.eyup@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7560-7865>

Abstract

The purpose of this study is to examine the impact of e-health literacy on nursing students' awareness of health tourism. This study was designed using a descriptive and correlational research model with 304 nursing students. The study used a health tourism awareness scale and an e-health literacy scale. Data were analyzed using SPSS 23. Data were collected through face-to-face interviews and online Google Forms. The data collection process took 15-20 minutes. The study found that e-health literacy has a significant impact on health tourism awareness. Increasing effectiveness in understanding and using digital health information positively impacts and supports health tourism awareness. Therefore, it appears that education and awareness programs aimed at improving e-health literacy can make significant contributions to the field of health tourism.

Keywords: Health Tourism, E-Health Literacy, Nursing Students, Nursing

Received:18.10.2025

Accepted: 11.12.2025

Suggested Citation:

Yıldırım, Z., Gülbetekin, E. and Canbaloglu, A. (2025). Predictive of E-Health Literacyo Health Tourism Awareness, *Journal of Turkish Tourism Research*, 9(4): 333-343.

GİRİŞ

Fiziksel ve mental sağlığın korunması ve iyileştirilmesi amacıyla hem tıbbi hem de sağlık davranışlarını kapsayan turizm faaliyetine sağlık turizmi denilmektedir (Jiang vd., 2022). Sağlık turizmi yöntemleri ve seyahat amaçları göz önünde bulundurulduğunda termal, medikal, ileri yaş ve engelli turizmi olmak üzere ele alınmaktadır (Dağlı, 2021). Birbiriyle sıklıkla karıştırılan ya da birbirinin yerine kullanılan kavramlar olarak medikal turizm esas olarak tıbbi kaynaklara dayanırken, sağlık turizmi ise sağlıklı ilgili tüm kaynaklara odaklanan ve bu açıdan daha kapsayıcı nitelikte olan bir kavramdır (Pessot vd., 2021).

Sağlıkta sanitasyon ve aşı uygulamaları, teşhis ve tedavideki gelişmeler bulaşıcı hastalıkların büyük oranda azalmasını sağlayarak ortalama yaşam süresinin artmasına neden olmuştur (Sáfadi, 2023). Ancak yaşla beraber diyabet, hipertansiyon, kardiyovasküler hastalıklar gibi kronik hastalıklarda artış devam etmektedir (Kalyani vd., 2023). Bunlarla birlikte bireyler özellikle medikal turizm kapsamında yer alan onkoloji, ortopedi ve travmatoloji, kardiyovasküler cerrahi, ortodonti, estetik cerrahi, kadın doğum, dahiliye, göz hastalıkları, kulak burun boğaz hastalıkları gibi alanlarda sağlık arayışı içerisindeyler (Koca, 2024). Takip ve tedavi gerektiren bu hastalık grupları ülkelerin sağlık ve sosyal güvenlik sistemlerine önemli bir mali yük olarak geri dönmektedir. Bu durum sağlık hizmetlerinin maliyetlerini her geçen gün arttırarak ve bireyleri maliyeti düşük kaliteli sağlık hizmeti alabilme arayışına itmektedir (Şahin vd., 2023). Bu doğrultuda ülkelerin tercih edilme nedenlerini verilen hizmetin kalitesi, etkinliği, güvenilirliği ve uygun maliyetli olması belirlemektedir. Ülkelerin sağlık turizminde daha fazla turist çekebilmesi ve sağlık turizmi destinasyonu haline gelebilmesi için, maliyet artışına gitmeden sağlık hizmet kalitesini iyileştirmesi ve hizmette çeşitlilik sağlaması gereklidir (Sarwar vd., 2012). Ülkelerin bu hedeflere yönelik sadece altyapı, üstyapı, teknoloji ve tutundurma faaliyetlerine yönelik değil aynı zamanda insan kaynaklarının bu konuda gerekli bilgi edindirilmesi, motivasyonlarının arttırılması oldukça önemli ve gerekli bir durum olarak düşünülmektedir (Şahin vd., 2023).

Sağlık turizmi hizmetinin önemli kaynaklarından biri sağlık insan gücüdür. Bu nedenle sağlık profesyonellerinin bu alanda farkındalık düzeylerinin belirlenmesi yapılması gerekenlerin tespitinde önemli çıktılar oluşturur. Sağlık çalışanlarının sağlık turizmi konusunda farkındalığını ele alan çalışmaların sınırlı sayıda oluşu da dikkat çekmektedir (Aladağ Bayrak ve Gönenç Güler, 2022; Eriş ve Kemer, 2020; Aba, Gümüş ve Çakır, 2019; Çelik Kızıldağ, 2018; Erdoğan, 2018; Acar ve Turan, 2016; Canver, 2015).

İnternet kolay ve hızlı bir şekilde bilgi edinmek amacıyla kullanılan önemli bir kaynak haline gelmiştir. Sağlık bilgi arayışı da bu kaynak aracılığıyla gerçekleşmektedir. Sağlık hizmeti sunan profesyonellerin web destekli sağlık sistemi kullanması ve e-sağlık uygulamalarının geliştirilmesiyle beraber e-sağlık okuryazarlığı da önemli bir kavram haline gelmiştir (Gilstad, 2014). Bireylerin sağlıklı ilgili bilgileri elektronik kaynaklardan elde edebilmesi E-sağlık okuryazarlığı kavramı olarak tanımlanır. Elde edilen bilgilerin sağlığı ve sağlık bakım kalitesini iyileştirmesi hususu önemli bir faktördür (Biçer ve Altay, 2022). Öğrencilerin sağlık bilgilerine erişmek için internet kaynaklarını etkili bir şekilde kullanmalarını sağlamada e-sağlık okuryazarlığı kritik bir role sahip olup özellikle bu becerileri geliştirmek için eğitimsel müdahalelere ihtiyaç duyulmaktadır (Chereka vd., 2024). Bu doğrultuda çalışmanın amacı, hemşirelik öğrencilerinin sağlık turizmi farkındalığında e-sağlık okuryazarlığının etkisinin incelenmesidir.

LİTERATÜR TARAMASI

Turizm, kişilerin yaşadıkları yerlerden başka yerlere dinlenme, eğlenme, alışveriş yapma, yeni veya tarihi yerleri tanıma, sağlık, eğitim gibi çok çeşitli hizmetler alma amaçlarıyla seyahat ve konaklama süreçlerini de içeren sosyal, ekonomik, kültürel ve psikolojik bir faaliyet olarak tanımlanabilir. Bu faaliyetleri gerçekleştiren kişilere ise turist denilmektedir (Saruhan, 2019: 38).

Sağlık turizmi ise bireylerin sağlık ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla başka yerlere yaptığı planlanmış ziyaretler olarak kısaca tanımlanabilir. Elbette sağlık hizmetlerinin diğer sektörlerden ayırt edici özellikleri kapsamında küreselleşmenin de etkisiyle gittikçe artan bir sektör olarak sağlık turizmi karşımıza çıkmaktadır. Ülkelerin sağlık hizmetleri sunumunda yaşanan sorunlar bireyleri alternatifleri değerlendirmeye zorlamaktadır. Sağlık hizmetlerinin zaman açısından ertelenemez özelliği, ülkelerin farklı sağlık alt sektörü alanlarındaki üstün yönleri, hizmet kalitesi ve kapasiteleri, sağlık hizmetlerindeki bekleme süreleri ve ülkeler arası fiyat farklılıkları ile diğer turistik imkanlar sağlık turistlerinin gün geçtikçe artmasına neden olmaktadır (Acar, 2016: 20). Bununla birlikte sağlık turistlerinin temel amacı bekledikleri sağlık hizmetlerine arzuladıkları zaman, kalite ve fiyatta erişebilmek olduğu söylenebilir (Aydın ve Aydın, 2015: 4).

Sağlık turizminin sağlık hizmetlerinin çeşitliliği kapsamında bireylerin farklı sağlık beklenti ve ihtiyaçlarına göre çeşitli alt dalları bulunmaktadır. Bunlar, sağlık turistlerinin ihtiyaç duyduğu tedavi, iyileşme süreçleri ile wellness hizmetlerine ulaşımını sağlamaktadır (Aslan, 2024: 32). Sağlık turizminde her alt dalın verdiği hizmetler ve hedef hasta grupları sağlık turizminin çok boyutlu ve kapsamlı yapısını meydana getirir. Sağlık turizmindeki hizmet çeşitliliği, sağlık turizmini küresel düzeyde hizmet sunan sürekli gelişen ve değişen bir sektör olarak karşımıza çıkarmaktadır (Avcı ve Deniz, 2022: 54). Sağlık turizmi hakkındaki literatüre bakıldığında farklı sınıflandırmalar olmakla birlikte genel olarak medikal turizm, termal/SPA/wellness turizmi, yaşlı turizmi ve engelli turizmini içeren üçlü bir sınıflama ön plana çıkmaktadır (Demir ve Sezgin, 2020: 3).

İnsanların sağlık algılarındaki değişim nedeniyle bireyler yalnızca tedavi amacıyla değil, birçok farklı nedenle de sağlık turisti hâline gelebilmektedir (Doğan ve Aslan, 2019: 4). Sağlık turizminin başarısındaki temel faktör ise sağlık turizmi farkındalığıdır. Sağlık turizmi farkındalığı, bireylerin sağlık turizmine ilişkin bilgi sahibi olması ve bu bilgiyi kullanabilmesi anlamına gelir (Çakmak ve Gürkan, 2025).

Sağlık okuryazarlığı, günlük yaşamda sağlık bilgilerini anlama ve etkili bir şekilde uygulama yeteneği olarak ifade edilir (Uysal vd., 2025; Oliveira vd., 2024). E-sağlık okuryazarlığı kavramı ise Norman ve Skinner tarafından “elektronik kaynaklardan sağlık bilgilerini arama, bulma, anlama ve değerlendirme ve elde edilen bilgiyi sağlık sorunlarını ele almak veya çözmek için uygulama yeteneği” şeklinde tanımlanmıştır (Al-Ruzzieh vd., 2024).

Mobil cihazların geliştirilmesi ve internet kullanım oranlarının artmasıyla birlikte e-sağlık okuryazarlığı kavramının da değeri artmaktadır. İnternet erişiminin günümüzde bilgi erişimi için en kolay nokta olması, bireylerin internet ortamında, sağlıkla ilgili bilgi aramasına teşvik etmektedir. İnternetin yaygınlaşması ve sağlık sektöründe bilgi sistemlerinin her alanda kullanılması e-sağlık okuryazarlığının önemini göstermektedir (Biçer ve Altay, 2022).

İnternet, küresel olarak bireyler için sağlık ile ilgili bilgilerin önemli bir kaynağı haline gelmiştir. Bireylerin refahları hakkında bilinçli kararlar alabilmeleri için doğru ve güvenilir sağlık bilgilerine erişim hayati önem taşımaktadır (Li, 2025). Hızlı teknolojik gelişmelerle birlikte İnternet, sağlık bilgisi aramak için birincil platform olarak giderek daha fazla ortaya çıkmıştır. Bu değişim, sağlık bilimleri alanındakiler de dahil olmak üzere üniversite öğrencileri için özellikle önemlidir. Bir yandan öğrenciler, sağlıklarını yönetmek için e-sağlık stratejilerini ve çevrimiçi öz bakım kaynaklarını kullanarak kişisel sağlık yönetimi için İnternete yönelmektedir. Diğer yandan sağlık bilimleri öğrencileri, geleceğin sağlık hizmeti sağlayıcıları olarak eğitimleri için kritik olan uzmanlaşmış bilgi ve kaynaklara erişerek mesleki gelişimlerini desteklemek için İnternete güvenmektedir (Chereka vd., 2024).

ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Bu araştırma, hemşirelik öğrencilerinin sağlık turizmi farkındalıkları üzerinde e-sağlık okuryazarlığının etkisini ortaya koymak amacıyla tanımlayıcı ve ilişki arayıcı (ilişkisel tarama) desen kullanılarak yürütülmüştür. Araştırmanın evrenini Iğdır Üniversitesi Hemşirelik Bölümünde öğrenim gören 327

öğrenci oluşturmuştur. Örneklem büyüklüğünü belirlemek için hesaplamaya gidilmeden evrendeki sayının tamamına ulaşılması hedeflendi. Sonuç olarak çalışma, eğitim öğretime aktif olarak devam eden ve araştırmaya katılmayı kabul eden toplam 304 (%93) öğrenci ile tamamlanmıştır.

Çalışmada veri toplama aracı olarak “Kişisel Bilgi Formu”, “Sağlık Turizmi Farkındalık Ölçeği” ve “E-sağlık Okuryazarlığı Ölçeği” kullanılmıştır. Araştırmaya katılan bireylere araştırmacılar tarafından oluşturulan cinsiyet, aile gelir durumu, anne-baba eğitim durumu, günlük internet kullanım süresi, dijital ortamda sağlık bilgisini edinme yeri, sağlık turizmi hakkında bilgi durumu, herhangi bir sağlık turizminden yararlanma durumu, yararlanan sağlık turizmi sorularını içeren kişisel bilgi formu uygulandı (Biçer ve Altay, 2022; Jiang vd., 2022; Eriş ve Kemer, 2020).

Sağlık turizmi Farkındalığını ölçmek için Alkaç tarafından 2024 yılında geliştirilen “Sağlık Turizmi Farkındalık Ölçeği” kullanılmıştır. Sağlık Turizmi Farkındalık Ölçeği 30 sorudan oluşan 5 Likert tipi bir ölçektir. Sağlık Turizmi Farkındalık Ölçeğinin puanlaması ise; "Kesinlikle Katılmıyorum" 1, "Katılmıyorum" 2, "Fikrim Yok" 3, "Katılıyorum" 4 ve " Kesinlikle Katılıyorum" 5 puan olarak hesaplanmaktadır. Bilinç ve Farkındalık, Hizmet Yetkinliği, Altyapı ve Destek Hizmetleri olmak üzere 3 alt boyuttan oluşmaktadır. En düşük puanın 1, en yüksek puanın ise 5 olduğu ölçekten alınabilecek maksimum puan 150, minimum puan 30 puandır. Analiz sonuçlarına göre Bilinç ve Farkındalık, Hizmet Yetkinliği, Altyapı ve Destek Hizmetleri alt boyutları ve Toplam STFÖ için Cronbach Alfa katsayıları sırasıyla 0.85, 0.82, 0.76 ve 0.87 olarak bulunmuştur (Alkaç, 2024). Bu çalışmada, Cronbach alfa katsayısı *Bilinç ve Farkındalık 0.876, Hizmet Yetkinliği 0.847, Altyapı ve Destek Hizmetleri 0.862 ve Sağlık Turizmi Farkındalık Ölçeği Toplam 0.891* olarak bulunmuştur.

E-Sağlık Okuryazarlığı düzeyini belirlemek içinde 2006 yılında Norman ve Skinner tarafından geliştirilen “E-sağlık Okuryazarlık Ölçeği” kullanılmıştır. Ülkemizde geçerlik ve güvenirlik çalışması 2017 yılında Zekiye Tamer Gencer tarafından yapılmıştır. E-sağlık, tüketicilerin paylaşılan bilgi, konfor ve algılanan becerilerini bulma, Sağlık sorunlarına ilişkin elektronik sağlık bilgilerinin değerlendirilmesi ve uygulanması. Ölçekte 8 ile 40 arasında puan alınabilmektedir, yani puan arttıkça sağlık okuryazarlığı düzeyi de artmaktadır. Ölçeğin Cronbach alfa değeri 0,915 olarak belirtilmektedir. 18-45 yaş aralığındaki kişilere uygulanabilmektedir (Gencer, 2017). Bu çalışmada, Cronbach alfa katsayısı 0.938 olarak bulunmuştur.

Gerekli yasal izinler alındıktan sonra, araştırma verileri araştırmacılar tarafından Ekim-Kasım 2024 tarihleri arasında yüz yüze görüşmeler ve çevrim içi Google formlar aracılığıyla toplanmıştır. Formlar katılımcılara uygulanmadan önce, çalışmanın amacı açıklanmış ve katılımcılara verdikleri bilgilerin yalnızca araştırma kapsamında kullanılacağı belirtilmiştir. Yazılı onamlar yüz yüze görüşmelerde alınmış, çevrim içi formlarda ise “Araştırmaya katılmayı kabul ediyorum” onay butonu oluşturularak katılımcı onamı sağlanmıştır. Bilgilendirme sürecinin ardından, çalışmaya katılmayı kabul eden bireylere yüz yüze görüşmeler sırasında veri toplama formları verilmiş ve çevrim içi olarak hazırlanmış Google Formları bağımsız biçimde doldurmaları istenmiştir. Veri toplama süreci ortalama 15–20 dakika sürmüştür.

Bu araştırmada elde edilen veriler SPSS 23 paket programı yardımı ile değerlendirilmiştir. Verilerin analizinde gerekli istatistiksel yöntemin belirlenmesi için verilerin normal dağılıma bakılmıştır. Verilerin normal dağılıp dağılmadığının tespiti için Skewness (Çarpıklık) ve Kurtosis (Basıklık) değerlerine bakıldı. Verilerin -1.5 ile +1.5 arasında olan değerleri normal dağılım olarak kabul edilir. (Tabachnick ve Fidell, 2013). İki ölçeğin ve alt boyutlarının basıklık ve çarpıklık değerlerinin -1.5 ile +1.5 arasında olduğu ve normal dağılıma sahip olduğu kabul edildi. Bu sonuca göre ikili gruplarda bağımsız gruplar t testi, üç ve üzeri gruplarda tek yönlü varyans (ANOVA), değişkenler arasında ilişkiyi belirlemek için Pearson korelasyon analizi kullanılmıştır.

Araştırmanın yapılmasının uygunluğu konusunda Iğdır Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulu Başkanlığı’ndan 10.09.2024 tarihinde E-3XX77XX1-900-1XX408 sayılı etik kurul onayı alınmıştır. Ayrıca çalışmanın yürütüleceği Iğdır Üniversitesinden yazılı kurum izni alınmıştır. Elinizdeki tüm

çalışma prosedürleri, ulusal araştırma kurulu etik standartları ve Helsinki Bildirgesi'ne uygun olarak yürütülmüştür (World Medical Association, 2013).

Araştırma soruları;

1. Hemşirelik öğrencilerinde sağlık turizmi ile e-sağlık okuryazarlık düzeyi arasında ilişki var mıdır?
2. Hemşirelik öğrencilerinin demografik özellikleri ile sağlık turizmi arasında ilişki var mıdır?
3. Hemşirelik öğrencilerinin demografik özellikleri ile e-sağlık okuryazarlığı arasında ilişki var mıdır?

ARAŞTIRMA BULGULARI

Araştırma bulguları kapsamında çalışmaya katılan öğrencilerin demografik özellikleri, yüzde dağılımlarıyla Tablo 1'de verilmiştir. Tabloya göre, araştırmaya katılanların öğrencilerin %66,1'i kadın, %33,9'u erkektir. Öğrencilerin %70,1'inin aile gelir durumu orta düzeydedir. Öğrencilerin %46,4'ünün annesi ilköğretim mezunu iken %55,6'sının babası ilköğretim mezunudur. Öğrencilerin %44,7'si günlük 3 saatten fazla, %40,8'i 2-3 saat arası internet kullandığını belirtmiştir. Öğrencilerin %58,6'sı dijital ortamda sağlık bilgisi için sosyal medyayı kullanırken %41,4'ü web sayfalarından edindiğini ifade etmiştir. Katılımcıların %49,7'si sağlık turizmi hakkında bilginin olduğunu belirtirken, %20,1'i sağlık turizminden faydalandığını belirtmiştir. Öğrencilerin %9,9'u termal, %8,2'si medikal, %1,3'ü engelli ve %0,7'si SPA-Wellness turizmi kullanmıştır. Son olarak araştırmaya katılan öğrencilerin yaş ortalaması 22,21±3,158 şeklinde tespit edilmiştir.

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Çalışmamızda hemşirelik öğrencilerinde sağlık turizmi ve e-sağlık okuryazarlığı arasındaki ilişki incelenmiş ve bulgular literatürden yararlanarak tartışılmıştır.

Günümüzde insanlar sağlık turizminden daha fazla faydalanmakta ve daha güvenli, kaliteli tedavi alma olanağı olan ve keyifli vakit geçirebilecekleri yerlere seyahat etmektedirler. Hemşirelerin sağlık turizmi uygulamalarındaki farkındalıklarının artması bireylere daha fazla yarar sağlayarak önyargısız bir bakım hizmeti ve tedavi sunabilmelerini kolaylaştırmaktadır (Yıldız vd., 2023). Literatürde de sağlık turizmi farkındalığı yüksek olan hemşireler ile sağlık turizmi kapsamında gelen hastaya bakım verme arasında pozitif ilişki olduğu bulunmuştur (Cesario, 2018). Ayrıca sağlık turizmi konusunda sağlık profesyonellerinin eğitimlerinin geliştirilmesinin, çeşitli uzmanlık alanları ve hastalara özel hemşirelerin bulunmasının sağlık turizminde iletişimi önemli derecede iyileştirdiğine yönelik bulgular mevcuttur (Jajali vd., 2025; Raoofi vd., 2023).

Çalışmada babanın eğitim durumu, günlük internet kullanım süresi, sağlık turizmi hakkında bilgi sahibi olma durumu ve sağlık turizminden yararlanma durumu değişkenlerinin sağlık turizmi farkındalığı ile anlamlı bir ilişkisi olduğu görülmüştür. Ayrıca altyapı ve destek hizmetleri alt boyutunda cinsiyet değişkeni ile anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Hemşirelerle yapılan bir çalışma sonucuna göre cinsiyet değişkeni ile sağlık turizmi farkındalığı arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur (Yıldız vd., 2023). Sağlık çalışanları üzerinde yapılan çalışma sonucuna göre de cinsiyet, eğitim durumu, gelir gibi değişkenler ve sağlık turizmi farkındalığı arasında anlamlılık bulunmuştur (Şahin vd., 2023). Bu çalışma sonuçlarının aksine yapılan farklı çalışma sonuçları ise eğitim durumu ile sağlık turizmi farkındalığı arasında anlamlı bir ilişki olmadığını göstermektedir (Altınparmak ve Soysal, 2024; Öztürk, 2023; Yaba, 2022).

Çevrimiçi ortamlarda var olan en doğru sağlık bilgisine ulaşma, bilginin kalitesini eleştirebilme ve sonrasında bu bilgiyi hastaların sağlıkla ilgili kararlar alırken kullanabilme ve önerilerde bulunma becerisi, bakım anında kullanılacak temel becerilerdir (Nutbeam, 2021; Park ve Lee, 2015). Bu nedenle

e-sağlık okuryazarlık becerisi sadece hemşireler için değil aynı zamanda hemşirelik öğrencileri içinde önem arz etmektedir.

Çalışmada babanın eğitim durumu ve sağlık turizmi hakkında bilgi sahibi olma durumu değişkenlerinin e-sağlık okuryazarlık düzeyi ile anlamlı bir ilişkisi olduğu görülmüştür. Suluhan ve arkadaşları tarafından hemşirelik öğrencilerinde yapılan çalışma sonucuna göre de annenin eğitim durumu ve sağlık kaynaklarını elde etmede internet kullanımını faydalı bulma değişkenleri ile e-sağlık okuryazarlığı arasında ilişki olduğu tespit edilmiştir (Suluhan vd., 2023). Literatürde ebeveynlerin eğitim durumu ile hemşirelik öğrencilerinin e-sağlık okuryazarlık düzeyi arasındaki ilişkiyi ele alan çalışmaların sınırlı olduğu görülmektedir (Şengül vd., 2017; Suluhan vd., 2023). Yapılan başka bir çalışmada ise babanın eğitim durumunun e-sağlık okuryazarlığı puan ortalamalarını etkilemediği bulunmuştur (Şengül vd., 2017). Yapılan bir çalışmada da internetin yararlı olduğunu düşünen hemşirelik öğrencilerinde e-sağlık okuryazarlık düzeyinin daha yüksek olduğu görülmüştür (Sharma vd., 2019). Ayrıca çalışmada öğrencilerin yaşları arttıkça e-sağlık okuryazarlık düzeylerinin de arttığı bulunmuştur. Alanyazında yapılan çalışmalarda da benzer sonuçlar tespit edilmiştir (Tanaka, 2020; Tubaishat ve Habiballah, 2016).

Dijital araç gereçler ve bunların sağlık profesyonelleri tarafından kullanılması, okuryazarlık düzeyinin artırılması, sağlık uygulamalarına entegre edilmesi verilen hizmetin iyileştirilmesi ile beraber sağlık hizmeti sağlayıcılarını hızla geliştirmekte olan sağlık turizmi alanında lider konumuna getirebilir (Köse ve Ateş, 2023).

Çalışmada e-sağlık okuryazarlığı düzeyleri arttıkça sağlık turizmi farkındalığının da arttığı görülmüştür. Benzer bir şekilde yapılan başka bir çalışmada da yetersiz sağlık okuryazarlığının sağlık hizmetinden faydalanma ve sağlık turizmi farkındalığı açısından olumsuz etkiye sahip olduğu bulunmuştur (Viktorsson vd., 2019). Köse tarafından yapılan çalışmada sağlık profesyonellerinin sağlık turizmi farkındalıklarını arttırmak için dijital okuryazarlık becerilerinin artırılmasının, dijital dönüşümün benimsenmesinin önemi vurgulanmıştır (Köse ve Ateş, 2023). Sağlık turizminin geliştirilmesinde özellikle sağlık profesyonellerinin eğitimler alarak yeterli sayıda yetenekli ve yetkin insan kaynağının artırılmasının önemli bir etken olduğunu vurgulayan çalışmalarda mevcuttur (Silva, 2024; Kalandia, 2024; Karami vd., 2017). Ancak bizim elde ettiğimiz anlamlı sonucun aksine Çakmak ve Gürkan'ın çalışmasında sağlık turizmi farkındalığı ile sağlık okuryazarlığı arasında zayıf ilişki bulunduğu bildirilmiştir (Çakmak ve Gürkan, 2025).

Bu çalışmada, hemşirelik öğrencilerinin sağlık turizmi farkındalığı ile e-sağlık okuryazarlık düzeyleri arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Elde edilen bulgulara göre, öğrencilerin e-sağlık okuryazarlık düzeyleri arttıkça sağlık turizmi farkındalık düzeyleri de artmaktadır. Bu sonuçlar dijital ortamda sağlıkla ilgili bilgiye ulaşma, kullanma, değerlendirme gibi becerilerin, sağlık turizmi farkındalığı üzerinde olumlu yönde etkiye sahip olduğunu desteklemektedir. Sonuç olarak hemşirelik öğrencilerinin elektronik ortamda bilgi edinmesi ve sağlık turizmi alanında lider olması daha donanımlı olmaları ve kendilerini geliştirmeleri adına katkıda bulunabilir.

Araştırma bulguları doğrultusunda, hemşirelik öğrencilerinin e-sağlık okuryazarlığı ve sağlık turizmi farkındalığını güçlendirmek amacıyla öğrencilerin dijital araçlar üzerinden sağlık bilgi kaynaklarını daha etkili kullanma becerilerinin geliştirilmesi; sağlık turizmine yönelik hem teorik hem de uygulamalı eğitim içeriklerinin güçlendirilmesi; ilgili alanlarda dijital okuryazarlığı arttırmaya yönelik program ve atölyelerin müfredat içine dahil edilmesi önerilmektedir. Bu öneriler, hemşirelik öğrencilerinin sağlık turizmi alanında daha yetkin ve bilinçli profesyoneller olarak yetişmesine katkı sağlayacaktır.

Sınırlılıklar

Bu çalışmada verilerin tek bir üniversitedeki hemşirelik öğrencilerinden toplanması elde edilen sonuçların genellenebilirliğini sınırlamaktadır. Kesitsel bir tasarıma sahip bu çalışmada değişkenler arasındaki ilişki o anki durumu ifade eder. Değişkenler arasındaki ilişkiyi kesin olarak belirlemek için uzunlamasına çalışmalara ihtiyaç bulunmaktadır. Bu sınırlılıklara rağmen çalışmanın sağlık turizmi ile

e-sağlık okuryazarlığı arasındaki ilişkisini ortaya koyması açısından önemli çıkarımlar sağlamaktadır ve alana önemli katkılar sunmaktadır.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Destek Bilgisi: Herhangi bir kurum ve/veya kuruluştan destek alınmamıştır.

Çıkar Çatışması: Yazarlar arasında çıkar çatışması yoktur.

Etik Onayı: Bu çalışmanın tüm hazırlanma süreçlerinde etik kurallara riayet edildiğini yazar(lar) beyan eder. Aksi bir durumun tespiti halinde Türk Turizm Araştırmaları Dergisi'nin hiçbir sorumluluğu olmayıp, tüm sorumluluk makale yazar(lar)ına aittir.

Etik Kurul Onayı: Iğdır Üniversitesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmaları Etik Kurulundan 25.09.2025 tarih ve 11/3 sayılı karar numarası ile izin alınmıştır.

Araştırmacıların Katkı Oranı: Yazarlar çalışmaya eşit oranda katkı sağlamıştır.

KAYNAKÇA

Aba, G., Gümüş, R. ve Çakır, Y. (2019). Sağlık çalışanlarının medikal turizme yönelik algılarının incelenmesi: Özel hastane örneği. *Journal of Management and Economics Research*, 17(3), 93-105. doi:10.11611/yead.560169

Acar, N. ve Turan, A. (2016). Sağlık çalışanlarının sağlık turizmi farkındalığı üzerine bir araştırma: Ahi Evran Üniversitesi Eğitim ve Araştırma Hastanesi çalışanları örneği. *Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 17(1), 17-36.

Aladağ Bayrak, Ö. ve Gönenç Güler, E. (2022). Bütüncül tamamlayıcı ve alternatif tıbbın (BTAT) sağlık turizmi ile bütünleştirilmesinde sağlık hizmeti yöneticilerinin BTAT bilgi düzeyleri ve tutumları: Trakya Bölgesi Örneği. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 11(2), 522-532.

Alkaç, D. and Büyüksalvarcı, A. (2024). Determining the perception levels of students studying tourism and medicine at undergraduate level about health tourism: Konya province example. *The Journal of Social Sciences*, 331–349. <https://doi.org/10.29228/SOBIDER.77043>

Altıparmak, E. ve Soysal, A. (2024). Sağlık çalışanlarının sağlık turizmi farkındalıklarının bazı demografik değişkenlere göre incelenmesi: Kahramanmaraş ili örneği, *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 14(2), 61-85. DOI: 10.47147/ksuibf.1560677

Aslan S. (2024) Sağlık turizminde özel hastanelerin pazarlama stratejilerinin analizi: İzmir ili örneği. Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Yüksek Lisans Tezi.

Avcı, M. ve Deniz, Y.S. (2022), Sağlık turizminde tabiat odaklı terapötik destinasyon önerisi: Kastamonu Horma Kanyonu örneği. *Uluslararası Global Turizm Araştırmaları Dergisi*. 2022, 6(5):51-62.

Aydın, G. ve Aydın, B. K. (2015). Dünyada ve Türkiye'de sağlık turizmi pazarlama uygulamaları ve karşılaştırmalı durum analizi. *Pazarlama ve Pazarlama Araştırma Dergisi*, 8(16), 1-22.

Biçer, E. B. ve Altay, A. (2022). Sağlık Turizmi İşletmeciliği Öğrencilerinin e-Sağlık Okuryazarlığı Üzerine Bir İnceleme, *Electronic Cumhuriyet Journal of Communication*, 4(2): 1-21.

Canver, Ş. S. (2015). Kamu ve özel hastane çalışanlarının sağlık turizmine ilişkin algılarının değerlendirilmesi (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Okan Üniversitesi, İstanbul.

Cesario, S.K. (2018). Implications of medical tourism. *Nursing for Women's Health*, 22(3), 269-273, 10.1016/j.nwh.2018.03.008

Chereka, A. A., Butta, F. W., Demsash, A. W., Kassie, S. Y., Shibabaw, A. A., Dubale, A. T., Dube, G. N., Hunde, M. K., Limeneh, W. D., Fentahun, A. D., Emanu, M. D., Abebe, M. T. and Kitil, G. W. (2024). Examining internet use for health information seeking and influencing factors among undergraduate health science students in Southwest Ethiopia. *Heliyon*, 11(1), e41545. <https://doi.org/10.1016/j.heliyon.2024.e41545>

- Çakmak, R. and Gürkan, Y.D. (2025). The Relationship between University Students Awareness of Health Tourism and Health Literacy, *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 27(1), 407-415.
- Çelik Kızıldağ, G. (2018). Hekim dışı sağlık personeli ve sağlık yöneticilerinin medikal sağlık turizmi konusunda farkındalıklarının değerlendirilmesi (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ufuk Üniversitesi, Ankara.
- Dağlı, M. (2021). Tıp Fakültesi ve Turizm Fakültesi Öğrencilerinin Sağlık Turizmi Hakkındaki Farkındalık Düzeyleri. Yüksek lisans tezi, Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>, Erişim tarihi: 01.02.2023.
- Demir, Ö. and Sezgin, E.E. (2020). Evaluation of Elazığ province in terms of health tourism with swot analysis. *Firat University Harput Research Journal*, 7(14), 111-129.
- Doğan, B.B. and Aslan, A. (2019). Current status of health tourism in Turkey and its contributions to the national economy. *Dicle University Journal of Faculty of Economics and Administrative Sciences*, 9(18), 390-418.
- Erdoğan, M. (2018). Kamu sağlık politikalarında yeni bir açılım sağlık turizmi: SDÜ hastanelerinde çalışan hekimlerin sağlık turizmi farkındalığı üzerine bir araştırma (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta.
- Eriş, H. and Kemer, E. (2020). Medical tourism awareness of health workers. *Indian Journal of Forensic Medicine & Toxicology*, 14(4), 7884-7889.
- Gencer, Z. T. (2017). Validity and reliability study for cultural adaptation of Norman and Skinner's e-health literacy scale. *Istanbul University Journal of Communication Faculty*, 52, 131-145. <https://doi.org/10.17064/iuifd.333165>
- Glistad, H. (2014). Toward A Comprehensive Model of Ehealth Literacy. In: E.A.A. Jaatun, E. Brooks, K.E. Berntsen, H. Gilstad, M. G. Jaatun (Eds.): Proceedings of the 2nd European Workshop on Practical Aspects of Health Informatics (Pahi 2014), Trondheim Norway, 19-May-2014.
- Jalali, M., Haghgoshayie, E., Janati, A., Yoshari, P. and Khodayari-Zarnaq, R. (2025). Health tourism: a global perspective on the barriers and facilitators. *Discov Public Health*, 22, 157 (2025). <https://doi.org/10.1186/s12982-025-00545-2>
- Jiang, L., Wu, H. and Song, Y. (2022). Diversified demand for health tourism matters: From a perspective of the intra-industry trade. *Social Science and Medicine* (293), 1-10.
- Kalandia, V. (2024). The medical tourism development in Georgia and its role for society. In K. Djakeli (Ed.), *Phygital Approaches to Social Marketing* (p. 289). IGI Global. <https://doi.org/10.4018/979-8-3693-3924-4.ch013>.
- Kalyani, R. R., Everett, B. M., Perreault, L. and Erin D. Michos. (2023). *Heart disease and diabetes*. In J. M. Lawrence, S. S. Casagrande, & W. H. Herman (Eds.), *Diabetes in America* (3rd ed.). National Institute of Diabetes and Digestive and Kidney Diseases (NIDDK). <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/books/NBK597416/>
- Karami, F., Bayati Khatibi, M. and Talebzadeh Shoushtari, A. (2017). Determining and prioritizing factors affecting the development of medical tourism with an emphasis on domestic tourists (case study: city of Mashhad). *J Geogr Res Dev.*, 14(2):109-28.
- Koca, R. (2024). Sağlık Turizmi Kapsamında Medikal (Tıbbi) Turizm Potansiyelinin ve Sürdürülebilirliğinin Kayseri Örneğinde Değerlendirilmesi. *Coğrafi Bilimler Dergisi*, 22 (2), 494- 520, <https://doi.org/10.33688/aucbd.1489792>
- Köse, G. and Ateş, Ö. (2023). Health Tourism Awareness of Health Professionals: Views on General Perspective and Digital Transformation. *International Journal of Information Communication Technology and Digital Convergence*, 8(2), 42-57.

- Li, H., Li, D., Zhai, M., Lin, L. and Cao, Z. (2025). Associations Among Online Health Information Seeking Behavior, Online Health Information Perception, and Health Service Utilization: *Cross-Sectional Study J Med Internet Res*; 27:e66683 doi: 10.2196/66683
- Öztürk, Y., Aydın, T. ve Sert, S. (2023). Sağlık Çalışanlarının Sağlık Turizmi Farkındalık Düzeylerinin Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma, *Journal of History School*, (64), 1263-1277. <http://dx.doi.org/10.29228/Joh.69305>
- Pessot, E., Spoladore, D., Zangiacomi, A. and Sacco, M. (2021). Natural resources in health tourism: a systematic literature review. 13(5), 1 17.
- Raoofi, S., Khodayari-Zarnaq, R. and Vatankhah, S. (2023). Hospital's challenges in providing healthcare services to medical tourists: a phenomenological study at the national level. *Health Scope*.12(2): e132433.
- Sáfadi, M. A. P. (2023). The importance of immunization as a public health instrument. *Jornal de pediatria*, 99 Suppl 1(Suppl 1), S1–S3. <https://doi.org/10.1016/j.jpmed.2022.12.003>
- Saruhan, Z. (2019). Alanya'da turistik ürün oluşturmada yerel halkın faaliyetleri ve turistlerin yöresel ürünlere yönelik tutumları. (Yüksek lisans tezi). Akdeniz Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya.
- Sarwar, A. A., Manaf, N. A., and Omar, A. (2012). Medical Tourist's Perception in Selecting their Destination: A Global Perspective. *Iranian Journal of Public Health*, 41(8), 1–7.
- Sharma, S. and Oli N, Thapa B. (2019). Electronic health literacy skills among nursing students. *Advances in Medical Education and Practice*, 10: 527-532.
- Silva B. (2024). Healthcare beyond borders: an exploration of medical tourism and patient perceptions (Master's thesis, California State University, Bakersfield).
- Suluhan, D., Yıldız, D., Bakırlıoğlu, B. ve Konukbay, D. (2023). Hemşirelik Öğrencilerinin e-Sağlık Okuryazarlık Düzeylerinin ve Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesi, *Akd Hemşirelik Dergisi*, 2(2): 40-46.
- Şahin, M., Yılmaz, M. ve Karamustafa, K. (2023). Sağlık turizmi farkındalığı: Malatya ilinde sağlık çalışanları üzerine bir araştırma. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 25(4), 1611-1632.
- Şahin, M., Yılmaz, M. ve Karamustafa, K. (2023). Sağlık Turizmi Farkındalığı: Malatya İlinde Sağlık Çalışanları Üzerine Bir Araştırma. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 25(4), 1611-1632. <https://doi.org/10.32709/akusosbil.1166591>
- Şengül, H., Çınar, F., Çapar, H., Bulut, A. ve Çakmak, C. (2017). Sağlık bilimi öğrencilerin e-sağlık okuryazarlığı düzeyleri ve internet kullanımına yönelik tutumları: Bir vakıf üniversitesi örneği. *Journal of Social and Humanities Sciences Research*; 4(12): 1277-1287.
- Tanaka, J., Kuroda, H., Igawa, N., Sakurai, T. and Ohnishi, M. (2020). Perceived e-health literacy and learning experiences among Japanese undergraduate nursing students: a cross-sectional study. *Computers, Informatics, Nursing*. 38(4): 198–203.
- Tubaishat, A. and Habiballah, L. (2016). E-Health literacy among undergraduate nursing students. *Nurse Education Today* 2016; 42: 47–52.
- Uysal, D., Altsoy, S., Çinibulak, M. ve Kaya, E. (2025). E-Sağlık Okuryazarlığının Uzaktan Sağlık Hizmeti Sunumuna Duyulan Güvene Etkisi: Türkiye Örneği. *Usaysad Dergisi* 2025; 11(2):138-156. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/usaysad>
- Viktorsson, L., Yngman-Uhlin, P., Törnvall, E., and Falk, M. (2019). Healthcare utilisation and health literacy among young adults seeking care in Sweden: findings from a cross-sectional and retrospective study with questionnaire and registry-based data. *Primary Health Care Research & Development*, 20, e151. <https://doi.org/10.1017/S1463423619000859>

Yaba, M. (2022). Sağlık Turizmi Farkındalık Düzeyinin Belirlenmesi Üzerine Bir Alan Araştırması, *International Social Mentality and Researcher Thinkers Journal*, 8(65): 2127- 213.

Yıldız, M., Aydın, M.A., Gönül Gökçay, G., Kizılarslan, V. and Yaman U. (2023). The effect of intercultural sensitivity and ethnocentrism on health tourism awareness level in nurses: Analysis with machine learning approach, *Archives of Psychiatric Nursing*, 46, 40-50. <https://doi.org/10.1016/j.apnu.2023.07.002>